

บทที่ 5

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่อง ขอบเขตการกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญา ของผู้แทนนิติบุคคลที่ผ่านมา พอจะสรุปได้ดังนี้

เนื่องจากการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลซึ่งประกอบด้วย กำลังกาย สติปัญญา และทุนทรัพย์ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจได้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและศักยภาพในการผลิตยิ่งกว่าการดำเนินกิจการเพียงลำพังตนเอง การรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมในรูปแบบนิติบุคคลจึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย การประกอบธุรกิจในแทบทุกแขนงมักจะกระทำในรูปแบบของนิติบุคคลทั้งสิ้น

เมื่อการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจส่วนใหญ่นิยมจัดทำในรูปแบบของนิติบุคคลดังนั้นเมื่อมีการนำมาตราการทางอาญามาใช้กับการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ จึงเกิดปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาว่า นิติบุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาหรือไม่ โดยนักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นแต่ดั้งเดิมว่า นิติบุคคลไม่อาจมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ เนื่องจากนิติบุคคลไม่มีตัวตน ไม่มีชีวิตจิตใจ จึงไม่สามารถกระทำหรือแสดงเจตนาอันเป็นความผิดทางอาญาได้ แต่ต่อมาบ้านเมืองเจริญขึ้นการประกอบการค้าพาณิชย์ต่างๆ ล้วนแต่ทำในรูปแบบของนิติบุคคล ดังนั้นหากยังคงถือแนวความคิดดั้งเดิมที่ว่านิติบุคคลไม่อาจรับผิดชอบทางอาญาได้แล้ว อาจเกิดผลที่ไม่พึงปรารถนาแก่สังคมได้ ดังนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคลจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเห็นถึงความจำเป็นของการลงโทษนิติบุคคล

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพที่แท้จริงของนิติบุคคลไม่อาจกระทำหรือแสดงเจตนาใดๆ ได้ด้วยตนเอง การกระทำและแสดงเจตนาของนิติบุคคลจะต้องกระทำโดยผ่านผู้แทนนิติบุคคล ดังนั้นจึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลว่าผู้แทนนิติบุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาจากการกระทำความผิดของนิติบุคคลแค่ไหนเพียงไร

ในการพิจารณาหลักเกณฑ์ เรื่องความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลนี้ ผู้แทนนิติบุคคลอาจรับผิดชอบได้ ดังนี้

1. ผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำความผิดด้วยตนเอง
2. ผู้แทนนิติบุคคลร่วมกระทำความผิดกับผู้อื่น
3. ผู้แทนนิติบุคคลรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของนิติบุคคล

1. ผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำความผิดด้วยตนเอง นั้นคือหากผู้แทนนิติบุคคลได้มีการกระทำความผิดครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ เป็นความผิดตามโครงสร้างสร้างควมรับผิดชอบทางอาญา ผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบจากการลงมือกระทำความผิดนั้น ตัวอย่างเช่น กรรมการผู้จัดการของบริษัทได้ร่วมกับบริษัทกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 กรรมการผู้จัดการต้องรับผิดชอบในผลจากการกระทำความผิดของตน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 63/ 2512)

2. ผู้แทนนิติบุคคลกระทำความผิดร่วมกับบุคคลอื่น นั้นคือไม่ว่าจะเป็นการร่วมกระทำความผิดในลักษณะตัวการ, ผู้ใช้, หรือผู้สนับสนุน ผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบจากการร่วมกระทำความผิดดังกล่าว ตัวอย่างเช่น จำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นกรรมการผู้จัดการของบริษัทร่วมกันลงชื่อส่งจ่ายเงินในเช็คแทนจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามระเบียบข้อบังคับของบริษัท จำเลยทั้งสามเป็นตัวการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2477 มาตรา 3 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 59/ 2507)

3. ผู้แทนนิติบุคคลรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดอาญาของนิติบุคคล หลักความรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดอาญาของนิติบุคคลเป็นมาตรการพิเศษ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดความรับผิดของผู้แทนนิติบุคคล โดยคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้กำกับและควบคุมการบริหารงานขององค์กร (Organ) นิติบุคคล

ดังนั้นเมื่อผู้แทนนิติบุคคลรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดอาญา ของนิติบุคคล ผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบในการกระทำความผิดครั้งนั้นด้วย ในการนำหลักความรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดอาญาของนิติบุคคลมาใช้กับความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลนี้ ปรากฏว่าได้มีการนำมาใช้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การนำหลักความรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของผู้แทนนิติบุคคลมาบัญญัติไว้เป็นฐานความผิด
2. การนำหลักความรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของผู้แทนนิติบุคคลมาบัญญัติไว้ในลักษณะข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญา

1. กรณีที่น่าหลักความรูู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของผู้แทนนิติบุคคลมาบัญญัติไว้เป็นฐานความผิด ตัวอย่างเช่น ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2534 ดังนี้

มาตรา 221 "ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิด และถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ผู้แทนนิติบุคคล ซึ่งรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด หรือซึ่งมิได้จัดการตามสมควร เพื่อป้องกันมิให้เกิดความรับผิดนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย"

2. กรณีที่มีการนำหลักความรูู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ของผู้แทนนิติบุคคล มาบัญญัติไว้ในลักษณะข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญา ของผู้แทนนิติบุคคล ปรากฏว่ารูปแบบที่ 2 นี้ได้รับความนิยมนในการบัญญัติไว้เป็นกฎหมายเป็นอันมาก ดังจะพบใน ตัวอย่าง เช่น ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน, ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2534 ดังนี้

มาตรา 75 "ในกรณีที่บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 10 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง มาตรา 22 ทวิ มาตรา 23 วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือ วรรคสาม มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 37 หรือมาตรา 53 กรรมการหรือผู้จัดการของบริษัทนั้น หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้มีส่วนในการกระทำ ความผิดของบริษัทนั้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล เป็นมาตรการของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ซึ่งได้บัญญัติขึ้นไว้เพื่อสนองต่อนโยบายในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล ด้วยการสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำความผิดของนิติบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากรัฐได้คำนึงถึงบทบาทของผู้แทนนิติบุคคลซึ่งมีสถานะเป็นเสมือน

จิตวิญญาณ (Spirit) หรือเจตนาของนิติบุคคล และเป็นบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารงานของนิติบุคคล

ดังนั้น ในบทบัญญัติของกฎหมายบางลักษณะโดยเฉพาะกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ความปลอดภัย อนามัย ของบุคคลส่วนใหญ่ในสังคมจึงจำเป็นต้องเป็นการคงข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลไว้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้นิติบุคคลเป็นเครื่องบังหน้าในการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งก่อความยากลำบากแก่รัฐในการลงโทษต่อบุคคลซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง เนื่องจากบุคคลดังกล่าวได้แฝงตัวกับความเป็นองค์กร (Organization) ของนิติบุคคลอันทำให้เกิดความยากลำบากในการหาพยานหลักฐานมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบทบัญญัติ เรื่องข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน มีลักษณะไม่ชัดเจนโดยได้มีการวางข้อสันนิษฐานทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลไว้อย่างกว้างๆ อันทำให้บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพจากการถูกดำเนินคดีอาญาของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะผู้แทนนิติบุคคล โดยทำให้บุคคลดังกล่าวต้องตกเป็นจำเลยในคดีอาญาตามข้อสันนิษฐานและมีหน้าที่ในการนำสืบให้เห็นว่าตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และโดยที่หลักประกันเรื่องสิทธิเสรีภาพจากการดำเนินคดีอาญาของรัฐ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินคดีอาญาตามหลักกระบวนการนิติธรรม (Due Process of Law) ดังนั้นจึงอาจพิจารณาถึงขอบเขตของข้อสันนิษฐานความผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลได้ดังนี้

1. ขอบเขตของผู้แทนนิติบุคคล ตามข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล ในพระราชบัญญัติต่างๆ ได้กำหนดตัวบุคคลที่จะต้องถูกสันนิษฐานให้รับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลไว้ค่อนข้างกว้างขวาง เช่น กรรมการ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ผู้ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบในการกระทำอันเป็นความผิดของนิติบุคคล เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และควบคุมการบริหารงานของนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ ผู้แทนนิติบุคคลในทางอาญาจึงมีความหมายครอบคลุมถึงบุคคลทุกคน ซึ่งสามารถกระทำ และแสดงเจตนาอันก่อให้เกิดการกระทำความผิดของนิติบุคคลได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับกลาง หรือระดับสูง

ดังนั้น ขอบเขตของคำว่าผู้แทนนิติบุคคลในทางอาญาจึงมีความหมายกว้างขวางกว่าผู้แทนนิติบุคคลในความหมายทางแพ่ง ซึ่งมุ่งที่จะวางกรอบของบุคคล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการแสดงเจตนาทำนิติกรรมแทนนิติบุคคลให้อยู่เฉพาะกับบุคคลซึ่งมีชื่อปรากฏว่าเป็นผู้แทนนิติบุคคลตามกฎหมาย และเมื่อมีการวางข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาแก่ผู้แทนนิติบุคคล ขอบเขตของผู้แทนนิติบุคคลตามข้อสันนิษฐาน จึงมีความหมายในนัยอย่างกว้าง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันนี้ธุรกิจที่ประกอบกันมักจะมีขนาดใหญ่ นิติบุคคลหนึ่งๆ จึงอาจมีพนักงานเป็นร้อยเป็นพัน มีสาขามากมาย การดำเนินกิจการของนิติบุคคลจึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ให้แก่บุคคลซึ่งรับผิดชอบเป็นสายงาน เป็นชั้นๆ ไป โดยมีการควบคุมบังคับบัญชากันเองตามลำดับชั้น การกระทำความผิดของนิติบุคคลจึงอาจเกิดขึ้นจากความบกพร่องในระหว่างสายหรือชั้น ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้ใต้บังคับบัญชาตามสายตามชั้นนั้น ๆ ดังนั้นขอบเขตของผู้แทนนิติบุคคลตามข้อสันนิษฐานจึงมีควรวัดใช้ในความหมายที่กว้างจนเกินกว่ากรอบที่ชอบธรรม

2. ลักษณะของข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญา ของผู้แทนนิติบุคคล โดยที่ข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลเป็นมาตรการทางกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งรัฐได้นำมาใช้เพื่อส่งเสริมนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของรัฐ ด้วยวิธีการปลุกภาระในการพิสูจน์ความผิดไปให้แก่จำเลยซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคล โดยรัฐได้เชื่อมโยงข้อเท็จจริงเรื่องการกระทำความผิดอาญาของนิติบุคคลเข้ากับสถานะซึ่งเป็นผู้กระทำ และแสดงเจตนาแทนนิติบุคคลเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นจิตวิญญาณ (Spirit) ของนิติบุคคลของผู้แทนนิติบุคคล ของผู้แทนนิติบุคคลข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลจึงได้เปิดโอกาส ให้จำเลยสามารถนำพยานเข้าสู้บทกลางความผิดตามข้อสันนิษฐานได้ (Rebuttable Presumption)

3. ความชอบธรรมในการกำหนดความรับผิดทางอาญา ของผู้แทนนิติบุคคล เนื่องจากข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาเป็นหลักเกณฑ์ ซึ่งรัฐบัญญัติยกเว้นภาระในการพิสูจน์ความผิดจำเลยของรัฐ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรัฐมีหน้าที่ในการนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลย จนปราศจากมูลเหตุอันควรสงสัยตามควร (Proved Beyond Reasonable Doubt) หลักเกณฑ์เรื่องข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาจึงมีผลกระทบต่อหลักประกันเรื่องสิทธิเสรีภาพ จากการถูกดำเนินคดีอาญาของจำเลยซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทน

นิติบุคคล ข้อเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญาจึงควรมีความชอบธรรม ซึ่งในการพิจารณาหลักเกณฑ์เรื่องความชอบธรรมของข้อเสนอพื้นฐานนั้น หลักความสัมพันธ์อย่างสมเหตุสมผล (Rational Connection) ถือเป็นหลักเกณฑ์ซึ่งได้รับการยอมรับว่าสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้มากในระดับหนึ่ง ดังนั้นจึงควรมีการคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังกล่าวในการพิจารณาปัญหาเรื่องความชอบธรรม

ในการกำหนดข้อเสนอพื้นฐาน ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หรือแนวทางของการใช้ข้อเสนอพื้นฐานในคดีอาญาที่ปรากฏแล้ว ไม่พบว่าไม่มีบทบัญญัติของมาตราใด ที่ให้อำนาจต่อการสร้างความชอบธรรมดังกล่าว ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งเกี่ยวข้องกับกำหนดข้อเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล

อนึ่ง เนื่องจากข้อเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล เป็นการเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบจากการกระทำ และความรู้เห็นเป็นใจอันเป็นองค์ประกอบของจิตใจ (Mental Element) ของจำเลย ขอบเขตของข้อเสนอพื้นฐานจึงไม่ควรจะเกินไปกว่าการเสนอพื้นฐานการกระทำ ซึ่งหมายความว่า การเคลื่อนไหวร่างกายและการงดเว้นอย่างใดก็ตามได้ปรากฏว่า มีการนำข้อเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลมาใช้ในลักษณะกว้างๆ โดยแปลความให้รวมเสนอพื้นฐานถึงการละเว้นกระทำการ อันเป็นหน้าที่ตามกฎหมายทั่วไปอย่างไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรมีการจำกัดวิธีการเสนอพื้นฐานดังกล่าว ด้วยการเลือกวางข้อเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล เฉพาะในบางฐานความผิดที่เหมาะสมเท่านั้น

4. บทบัญญัติ เรื่องโทษ ซึ่งใช้กับข้อเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลนั้น ปรากฏว่ากฎหมายไทยได้บัญญัติเสนอพื้นฐาน ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลจากฐานความผิดเดิมซึ่งกำหนดโทษแก่นิติบุคคล ดังนั้นโทษตามข้อเสนอพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล จึงสัมพันธ์กับฐานความผิดเดิมซึ่งเป็นที่มาแห่งการเสนอสู่พื้นฐานนั้น ด้วยการใช้โทษในลักษณะเดียวกันกับฐานความผิดเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล ในพระราชบัญญัติต่างๆ ได้กำหนดตัวบุคคลที่จะต้องถูกสันนิษฐานให้รับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลไว้ค่อนข้างกว้างขวาง เช่น กรรมการ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ผู้ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบในการกระทำอันเป็นความผิดของนิติบุคคล เป็นต้น จึงกินความรวมไปถึงผู้บริหารระดับรองบางคนของนิติบุคคลซึ่งโดยสภาพความเป็นจริงแล้ว บุคคลเหล่านี้ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และมีความเป็นไปได้ว่า เขาจะไม่มีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำบางอย่างของนิติบุคคล ดังนั้น ข้อสันนิษฐานที่กำหนดให้บุคคลเหล่านี้ต้องร่วมรับผิดชอบ จึงขาดความสัมพันธ์อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกสันนิษฐาน ผู้บัญญัติกฎหมายจึงควรจะกำหนดตัวบุคคล ซึ่งจะต้องถูกสันนิษฐานให้รับผิดชอบให้จำกัดเฉพาะผู้บริหาร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบาย และควบคุมการบริหารงานของนิติบุคคลเท่านั้น

2. เนื่องจาก หลักความสัมพันธ์อย่างสมเหตุสมผล เป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความชอบธรรมในการกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล ซึ่งใช้ในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติต่างของกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวในลักษณะดังนี้

2.1 ควรมีการปรับปรุงมาตรา 29 ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2534 ด้วยการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวางข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่ชอบธรรม ดังนี้

" ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหา หรือจำเลย ไม่มีความผิด

หากมีการบัญญัติข้อสันนิษฐานขึ้นในคดีอาญา ข้อสันนิษฐานนั้นจะต้องมีความชอบธรรม โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งการสันนิษฐาน และข้อเท็จจริงซึ่งต้องการพิสูจน์ "

2.2 ควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ ในการบัญญัติข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล ด้วยการกำหนดให้มีการสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลในลักษณะเจาะจงมาตรา ซึ่งเป็นฐานความผิดเดิมที่เหมาะสมในลักษณะเดียวกันกับมาตรา 45 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน, ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2534 ดังนี้

มาตรา 75 ในกรณีที่บริษัทใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา 10 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง มาตรา 22 ทวิ
มาตรา 23 วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม
มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 37 หรือมาตรา 53
กรรมการ หรือผู้จัดการบริษัทนั้น หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบ
ในการดำเนินงานของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท เว้นแต่จะ
พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้น